

ZAHORÁN CSABA**A román nemzet Ceaușescu/a kommunizmus után.
Folytonosság és új kihívások**

Az 1989. decemberi fordulat egyúttal a Nicolae Ceaușescu személyével összefonódott nemzeti kommunizmus végét is jelentette. Ám hiába fosztották meg a román államot a szocialista jelzőtől, a román nemzetépítés célkitűzései megmaradtak. A körülmények és a lehetőségek megváltozásához viszont az új eliteknek is sürgősen alkalmazkodniuk kellett, az útkeresés pedig komoly közéleti vitákkal járt. A „nemzeti kérdés” így a román rendszerváltás egyik fontos témájává vált, amely szorosan összefüggött az ország belső társadalmi – interetnikus és politikai – viszonyaival és az államközi kapcsolatokkal. A román eliteknek mindkét vonatkozásban számolniuk kellett az előző korszakok örökségével és az átalakuló nemzetközi viszonyokkal. A Romániát általánosan sújtó válságon túl a nemzeti diskurzust egyszerre határozta meg az ország multietnikus jellege és deklarált „nemzetállamisága” közötti feszültség, a román nemzetállam-építés hagyományai, az új geopolitikai helyzet – a szovjet blokk felbomlása és a Szovjetunió, majd Oroszország átmeneti visszaszorulása –, a magyar-román viszony és az euroatlanti integráció célkitűzése. Erdélyben a magyar kisebbség emancipatorikus törekvései, a Moldovai Köztársaság kapcsán pedig a két világháború közötti „nemzeti egység” visszaállításának lehetősége jelentették a fő kihívásokat, amelyekre az egyes aktorok részben egymástól eltérő, részben hasonló válaszokat fogalmaztak meg. Előadásomban azt szeretném röviden áttekinteni, hogy a román elitek hogyan viszonyultak 1989-90 fordulóján ezekhez a témákhoz, mik voltak a nemzeti diskurzus fő álláspontjai/pozíciói a rendszerváltás folyamán, és mindez hogyan változott meg napjainkra.